

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a zecea)

28 iunie 2018*

„Trimitere preliminară – Acordul între Comunitatea Europeană și statele membre ale acesteia, pe de o parte, și Confederația Elvețiană, pe de altă parte, privind libera circulație a persoanelor – Securitatea socială a lucrătorilor migranți – Regulamentul (CE) nr. 883/2004 – Punctul 2 din rubrica «Spania» din anexa XI – Pensie pentru limită de vârstă – Mod de calcul – Quantum teoretic – Bază de cotizare pertinentă – Convenție specială – Alegerea bazei de cotizare – Reglementare națională care obligă lucrătorul să plătească contribuții în temeiul bazei de cotizare minime”

În cauza C-2/17,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunal Superior de Justicia de Galicia (Curtea Superioară de Justiție din Galiția, Spania), prin decizia din 13 decembrie 2016, primită de Curte la 2 ianuarie 2017, în procedura

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)

împotriva

Jesús Crespo Rey,

cu participarea:

Tesorería General de la Seguridad Social,

CURTEA (Camera a zecea),

compusă din domnul E. Levits, președinte de cameră, doamna M. Berger și domnul F. Biltgen (raportor), judecători,

avocat general: domnul E. Tanchev,

grefier: doamna L. Carrasco Marco, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 14 decembrie 2017,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS), de A. R. Trillo García și de A. Alvarez Moreno, letrados;
- pentru guvernul spaniol, de V. Ester Casas, în calitate de agent;

* Limba de procedură: spaniola.

– pentru Comisia Europeană, de S. Pardo Quintillán, de D. Martin și de J. Tomkin, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea Regulamentului (CE) nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială (JO 2004, L 166, p. 1, rectificare în JO 2004, L 200, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 82), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 988/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 septembrie 2009 (JO 2009, L 284, p. 423) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 883/2004”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) [Institutul Național pentru Securitate Socială (INSS), Spania], pe de o parte, și Tesorería General de la Seguridad Social (Trezoreria Generală pentru Securitate Socială, Spania) și domnul Jesús Crespo Rey, pe de altă parte, în legătură cu calcularea pensiei pentru limită de vârstă a celui din urmă.

Cadrul juridic

Acordul privind libera circulație a persoanelor

- 3 Conform articolului 1 literele (a) și (d), Acordul între Comunitatea Europeană și statele membre ale acesteia, pe de o parte, și Confederația Elvețiană, pe de altă parte, privind libera circulație a persoanelor, semnat la Luxemburg la 21 iunie 1999 (JO 2002, L 114, p. 6, Ediție specială, 11/vol. 74, p. 97, denumit în continuare „Acordul privind libera circulație a persoanelor”), are drept obiectiv să acorde resortisanților statelor membre ale Uniunii Europene și ai Elveției dreptul de intrare, de ședere, de acces la o activitate economică salariată, de stabilire ca lucrător care desfășoară o activitate independentă și dreptul de a rămâne pe teritoriul părților contractante, precum și să acorde condiții de viață, de angajare și de muncă identice cu cele acordate resortisanților proprii.
- 4 Articolul 2 din acest acord prevede că resortisanții unei părți contractante cu reședința legală pe teritoriul unei alte părți contractante nu fac obiectul niciunei discriminări pe motive de cetățenie, în aplicarea dispozițiilor anexelor I, II și III la acordul menționat și în conformitate cu acestea.

- 5 Potrivit articolului 8 din același acord:

„Părțile contractante adoptă dispoziții, în conformitate cu anexa II, pentru coordonarea sistemelor de securitate socială în special în scopul:

- (a) de a asigura egalitatea de tratament;
- (b) de a determina legislația aplicabilă;
- (c) de a totaliza, în scopul dobândirii și menținerii dreptului la prestații, precum și pentru a calcula aceste prestații, toate perioadele luate în considerare de legislația națională a țărilor în cauză;
- (d) de a plăti prestații persoanelor rezidente pe teritoriul părților contractante;

- (e) de a promova asistența administrativă reciprocă și cooperarea între autorități și instituții.”
- 6 Articolul 9 alineatele (1) și (2) din anexa I la Acordul privind libera circulație a persoanelor, intitulat „Tratamentul egal”, prevede:
- „(1) Lucrătorul salariat care este resortisant al unei părți contractante nu poate fi tratat, din motive de cetățenie, pe teritoriul celeilalte părți contractante, în mod diferit față de lucrătorii salariați naționali în ceea ce privește condițiile de angajare și de muncă, în special referitor la remunerație, concediere, reintegrare profesională sau reangajare, în cazul în care devine șomer.
- (2) Lucrătorul salariat și membrii familiei sale menționați la articolul 3 din prezenta anexă beneficiază de aceleași avantaje fiscale și sociale ca și lucrătorii salariați naționali și membrii familiilor acestora.”
- 7 Anexa II la Acordul privind libera circulație a persoanelor, intitulată „Coordonarea sistemelor de securitate socială”, a fost modificată prin anexa la Decizia nr. 1/2012 a Comitetului mixt instituit în temeiul respectivului acord din 31 martie 2012 (JO 2012, L 103, p. 51).
- 8 Potrivit articolului 1 din anexa II la Acordul privind libera circulație a persoanelor, astfel cum a fost modificată prin anexa la Decizia nr. 1/2012:
- „(1) Părțile contractante convin, în ceea ce privește coordonarea sistemelor de securitate socială, să aplice între ele actele juridice ale Uniunii Europene menționate în secțiunea A din prezenta anexă, astfel cum au fost modificate prin această secțiune, sau normele echivalente unor astfel de acte.
- (2) Termenii «stat membru» sau «state membre» care figurează în actele juridice menționate la secțiunea A din prezenta anexă se interpretează ca incluzând Elveția, în plus față de statele prevăzute de actele juridice relevante ale Uniunii Europene.”
- 9 Secțiunea A din anexa II la Acordul privind libera circulație a persoanelor, în versiunea modificată, enumeră „actele juridice menționate”, printre care figurează în special Regulamentul nr. 883/2004.

Regulamentul nr. 883/2004

- 10 Articolul 52 alineatul (1) din Regulamentul nr. 883/2004, intitulat „Acordarea prestațiilor”, care face parte din titlul III al acestuia, referitor la dispozițiile speciale aplicabile diferitor categorii de prestații, mai exact din capitolul 5, consacrat „pensiilor pentru limită de vârstă și de urmaș”, prevede:
- „Instituția competentă calculează valoarea prestației care se acordă:
- (a) în temeiul legislației pe care o aplică, doar în cazul în care sunt îndeplinite condițiile pentru dreptul la prestații, exclusiv în temeiul dreptului intern (prestație independentă);
- (b) prin calcularea unei valori teoretice și ulterior a valorii reale (prestație prorata), după cum urmează:
- (i) valoarea teoretică a prestației este egală cu prestația pe care persoana interesată ar putea să o solicite, în cazul în care toate perioadele de asigurare și de rezidență realizate în temeiul legislațiilor celorlalte state membre s-ar fi realizat în temeiul legislației pe care o aplică la data acordării prestației. În cazul în care, în conformitate cu această legislație, valoarea prestației nu depinde de durata perioadelor realizate, valoarea respectivă se consideră valoare teoretică;

(ii) instituția competentă stabilește apoi valoarea reală a prestației prorata, prin aplicarea la valoarea teoretică a raportului dintre durata perioadelor realizate înaintea materializării riscului, în temeiul legislației pe care o aplică, în raport cu durata totală a perioadelor realizate înaintea materializării riscului, în temeiul legislațiilor tuturor statelor membre în cauză.”

11 Articolul 56 din acest regulament, care figurează în același capitol 5 și este intitulat „Dispoziții suplimentare pentru calcularea prestațiilor”, prevede la alineatul (1):

„La calcularea valorilor teoretice și prorata prevăzute la articolul 52 alineatul (1) litera (b), se aplică următoarele reguli:

[...]

(c) în cazul în care legislația unui stat membru prevede ca prestațiile să fie calculate pe baza veniturilor, cotizațiilor, bazelor de cotizare, majorărilor, câștigurilor sau a altor valori medii, proporționale, forfetare sau creditate, sau o combinație a mai multora dintre aceste elemente, instituția competentă:

- (i) determină baza de calcul pentru prestații, în conformitate doar cu perioadele de asigurare realizate în temeiul legislației pe care o aplică;
- (ii) utilizează, pentru a determina valoarea de calculat în conformitate cu perioadele de asigurare și de rezidență realizate în temeiul legislației celorlalte state membre, aceleași elemente determinate sau înregistrate pentru perioadele de asigurare realizate în temeiul legislației pe care o aplică,

în conformitate cu procedurile prevăzute în anexa XI pentru statul membru în cauză.

[...]”

12 Anexa XI la regulamentul menționat, intitulată „Dispoziții speciale pentru aplicarea legislației anumitor state membre”, este menită să ia în considerare particularităților diferitor sisteme de securitate socială ale statelor membre pentru a facilita aplicarea regulilor de coordonare a sistemelor de securitate socială. Din considerentul (3) al Regulamentului nr. 988/2009 reiese că o serie de state membre au solicitat includerea în respectiva anexă a unor dispoziții referitoare la aplicarea legislației lor privind securitatea socială și au furnizat Comisiei Europene explicații juridice și practice ale legislațiilor și ale sistemelor lor.

13 Punctul 2 din rubrica „Spania” din anexa XI la Regulamentul nr. 883/2004 prevede:

„(a) În temeiul articolului 56 alineatul (1) litera (c) din prezentul regulament, calcularea prestației teoretice spaniole se efectuează pe baza cotizațiilor efective ale persoanei pe parcursul anilor ce preced imediat plata ultimei cotizații la regimul spaniol de securitate socială. În cazul în care, pentru stabilirea bazei de calcul al pensiei, trebuie să se ia în considerare perioadele de asigurare și/sau de rezidență în temeiul legislației altor state membre, pentru aceste perioade se utilizează baza de cotizare din Spania cea mai apropiată în timp de perioadele de referință, ținându-se cont de evoluția indicelui prețurilor cu amănuntul.

(b) La quantumul pensiei obținute se adaugă quantumul majorărilor și reevaluărilor calculate pentru fiecare an ulterior pentru pensiile de aceeași natură.”

Dreptul spaniol

Legea generală privind securitatea socială

- 14 Articolul 162 din Ley General de la Seguridad Social (Legea generală privind securitatea socială), în versiunea consolidată aprobată prin Real Decreto Legislativo 1/1994 (Decretul regal legislativ 1/1994) din 20 iunie 1994 (BOE nr. 154 din 29 iunie 1994, p. 20568), aplicabil *ratione temporis* în cauza principală, prevede modul de calcul al cuantumului de bază al pensiei pentru limită de vârstă în cadrul regimului contributiv.
- 15 A cincea dispoziție tranzitorie a Legii generale privind securitatea socială, intitulată „Norme tranzitorii privind cuantumul de bază al pensiei pentru limită de vârstă”, indică la alineatul (1) prima teză că, „începând de la 1 ianuarie 2013, cuantumul de bază al pensiei pentru limită de vârstă va fi rezultatul împărțirii la 224 a bazelor de cotizare din timpul celor 192 de luni imediat anterioare lunii care precedă faptul generator”.

Ordinul de ministru din 2003

- 16 Orden TAS/2865/2003 (Ordinul de ministru TAS/2865/2003) din 13 octombrie 2003 (BOE nr. 250 din 18 octombrie 2003, în continuare „Ordinul de ministru din 2003”) prevede condițiile în care poate fi subscrișă o afiliere la regimul de securitate socială spaniolă prin intermediul unei convenții speciale.
- 17 Articolul 2 din Ordinul de ministru din 2003 definește persoanele care pot subscrie în mod normal la o asemenea convenție. În esență, este vorba despre lucrătorii care nu sunt acoperiți de securitatea socială.
- 18 Articolul 6 din respectivul ordin de ministru stabilește baza de cotizare aplicabilă subscripților la o astfel de convenție, care pot alege, la momentul subscrierii la acord, între următoarele baze lunare de cotizare:
- baza maximă pentru riscurile obișnuite ale grupei de cotizare corespunzătoare categoriei profesionale ale persoanei interesate sau din cadrul regimului în care se încadrează, cu anumite condiții;
 - baza de cotizare care rezultă din împărțirea la 12 a sumei bazelor pentru riscuri obișnuite utilizate pentru plata contribuțiilor pe o perioadă determinată;
 - baza minimă în vigoare la data intrării în vigoare a convenției speciale, în cadrul regimului special de securitate socială pentru lucrătorii care desfășoară activități independente;
 - o bază de cotizare cuprinsă între cele stabilite în conformitate cu cele trei posibilități anterioare.
- 19 Capitolul II din Ordinul de ministru din 2003, intitulat „Modalități ale convenției speciale”, cuprinde o secțiune 3 care regrupează dispozițiile referitoare la convențiile speciale aplicabile resortisanților spanioli și copiilor lor care lucrează în străinătate, precum și beneficiarilor unui sistem de securitate socială străin care locuiesc în Spania.
- 20 Articolul 15 din Ordinul de ministru din 2003, care figurează în secțiunea 3 menționată, reglementează astfel „convenția specială pentru emigranții spanioli și copiii acestora care lucrează în străinătate” (denumită în continuare „convenția specială”). Acest articol prevede la alineatul (1) că pot subscrie la o astfel de convenție „emigranții spanioli și copiii lor cu cetățenie spaniolă, indiferent dacă au fost sau nu au fost afiliați anterior la securitatea socială spaniolă, indiferent de țara în care lucrează și de aspectul dacă această țară a semnat cu Regatul Spaniei un acord sau o convenție în materie de

securitate socială”, și „emigranții spanioli și copiii lor cu cetățenie spaniolă, indiferent de țara în care lucrează, la momentul întoarcerii lor pe teritoriul spaniol, în măsura în care nu se încadrează în mod obligatoriu într-un regim public de protecție socială în Spania”.

21 Pe de altă parte, respectivul articol prevede la alineatul (4):

„Baza lunară de cotizare în temeiul acestui tip de convenție specială este în orice caz baza minimă de cotizare stabilită în cadrul regimului general de securitate socială [...]”

Litigiul principal și întrebările preliminare

22 Domnul Crespo Rey are cetățenie spaniolă. După ce a realizat în Spania mai multe perioade de cotizare între luna august 1965 și luna iunie 1980 în temeiul unor baze superioare bazei minime stabilite de regimul general de securitate socială spaniolă, s-a mutat în Elveția. Instanța de trimitere arată că, în perioada cuprinsă între 1 mai 1984 și 30 noiembrie 2007, el a plătit contribuții la regimul de securitate socială al acestui stat.

23 La 1 decembrie 2007, domnul Crespo Rey a subscris la o convenție specială pe lângă securitatea socială spaniolă (denumită în continuare „convenția specială din 1 decembrie 2007”), astfel încât, începând cu această dată și până la 1 ianuarie 2014, a plătit contribuții al căror quantum a fost calculat pe baza de cotizare minimă stabilită de regimul general de securitate socială spaniolă.

24 Prin decizia INSS din 26 septembrie 2014, domnului Crespo Rey i s-a acordat o pensie pentru limită de vârstă în Spania.

25 La calcularea acestei pensii, INSS a ținut seama, în conformitate cu cea de a cincea dispoziție tranzitorie a Legii generale privind securitatea socială, de quantumul contribuțiilor plătite de persoana interesată în timpul celor 192 de luni anterioare pensionării sale, cu alte cuvinte perioada cuprinsă între 1 ianuarie 1998 și 31 decembrie 2013.

26 INSS a asimilat perioada cuprinsă între 1 decembrie 2007 și 31 decembrie 2013, în care se aplica convenția specială din 1 decembrie 2007, unei perioade realizate în Spania. Prin urmare, acesta a aplicat modalitățile prevăzute la punctul 2 din rubrica „Spania” din anexa XI la Regulamentul nr. 883/2004 și a luat ca bază de calcul, pentru această perioadă, contribuțiile plătite de domnul Crespo Rey în cadrul acestei convenții.

27 În ceea ce privește perioada cuprinsă între 1 ianuarie 1998 și 30 noiembrie 2007, în care domnul Crespo Rey a lucrat în Elveția înaintea subscrierii la convenția menționată, INSS a luat în considerare, în conformitate cu punctul 2 din rubrica „Spania” din anexa XI la Regulamentul nr. 883/2004, baza de cotizare în Spania cea mai apropiată în timp de perioadele de referință. INSS a considerat că era vorba despre baza de cotizare din luna decembrie 2007, în temeiul căreia a fost calculată prima contribuție minimă plătită de domnul Crespo Rey în cadrul aceleiași convenții.

28 Domnul Crespo Rey a formulat o acțiune împotriva acestei decizii la Juzgado de lo Social n° 1 de La Coruña (Tribunalul pentru Litigii de Muncă nr. 1 din La Coruña, Spania), pentru a contesta calculul pensiei sale pentru limită de vârstă efectuat de INSS.

29 Întrucât acțiunea formulată de domnul Crespo Rey a fost admisă de această instanță, INSS a declarat apel împotriva deciziei Juzgado de lo Social n° 1 de La Coruña (Tribunalul pentru Litigii de Muncă nr. 1 din La Coruña) la instanța de trimitere, Tribunal Superior de Justicia de Galicia (Curtea Superioară de Justiție din Galiția, Spania).

- 30 Instanța de trimitere ridică problema dacă reglementarea națională în discuție în cauza cu care este sesizată este compatibilă cu articolul 45 alineatul (1) TFUE, în măsura în care, pe de o parte, articolul 15 din Ordinul de ministru din 2003 obligă lucrătorul migrant să plătească contribuții în temeiul bazei de cotizare minime, fără posibilitatea de a alege o altă bază de cotizare, și, pe de altă parte, INSS asimilează perioada în care se aplică această convenție unei perioade realizate în Spania, astfel încât, la calcularea cuantumului teoretic al pensiei pentru limită de vârstă a acestui lucrător, se ține seama doar de contribuțiile minime plătite în cadrul respectivei convenții, deși, înainte de a-și fi exercitat dreptul la liberă circulație, lucrătorul în cauză a plătit contribuții în Spania în temeiul unor baze superioare bazei de cotizare minime.
- 31 În ipoteza în care Curtea ar considera că există o asemenea incompatibilitate, instanța de trimitere mai ridică problema dacă, conform articolului 45 TFUE și punctului 2 din rubrica „Spania” din anexa XI la Regulamentul nr. 883/2004, trebuie luată în considerare, în vederea calculării cuantumului teoretic al pensiei pentru limită de vârstă a lucrătorului migrant, ultima bază de contribuții efective plătite de acesta din urmă în Spania înainte de a-și fi exercitat dreptul la liberă circulație, cu alte cuvinte o bază de cotizare e mai ridicată decât cea în temeiul căreia au fost calculate contribuțiile plătite de lucrătorul respectiv în cadrul convenției speciale din 1 decembrie 2007.
- 32 În aceste condiții, Tribunal Superior de Justicia de Galicia (Curtea Superioară de Justiție din Galicia) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Trebuie considerate excluse din expresia «baza de cotizare din Spania cea mai apropiată în timp de perioadele de referință», care figurează la punctul 2 din rubrica «Spania» din anexa XI la Regulamentul nr. 883/2004, acele baze de cotizare rezultate din aplicarea unei reglementări interne spaniole potrivit căreia un lucrător migrant repatriat ale cărui ultime contribuții efective în Spania au depășit bazele minime poate semna doar o convenție de menținere a contribuțiilor conform bazelor minime, în timp ce un lucrător care nu emigrează are posibilitatea de a semna convenția pentru [contribuții întemeiate pe] baze superioare?
- 2) În cazul unui răspuns afirmativ la [prima întrebare] și în conformitate cu punctul 2 din rubrica «Spania» din anexa XI la Regulamentul nr. 883/2004, reprezintă un remediu adecvat pentru repararea prejudiciului cauzat lucrătorului migrant luarea în considerare a ultimelor contribuții efective din Spania actualizate în mod corespunzător și considerarea perioadei de cotizare în temeiul convenției de menținere a contribuțiilor ca o perioadă neutră sau ca o paranteză?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la admisibilitate

- 33 Guvernul spaniol invocă inadmisibilitatea cererii de decizie preliminară pentru motivul că instanța de trimitere a efectuat o apreciere eronată a faptelor a căror examinare nu a fost abordată în apel, ceea ce ar echivala cu solicitarea unei interpretări fără legătură cu realitatea litigiului principal.
- 34 În această privință, trebuie amintit că, în cadrul unei proceduri prevăzute la articolul 267 TFUE, întemeiată pe o separare clară a funcțiilor între instanțele naționale și Curte, orice apreciere a situației de fapt din cauză este de competența instanței naționale. De asemenea, numai instanța națională care este sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei decizii preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și relevanța întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebările adresate privesc interpretarea dreptului Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe (a se vedea în special Hotărârea din 10 februarie 2011, Haribo Lakritzen Hans Riegel și

Österreichische Salinen, C-436/08 și C-437/08, EU:C:2011:61, punctul 41, precum și Hotărârea din 22 octombrie 2009, Zurita García și Choque Cabrera, C-261/08 și C-348/08, EU:C:2009:648, punctul 34 și jurisprudența citată).

- 35 Refuzul Curții de a se pronunța asupra unei cereri formulate de o instanță națională este posibil numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică ori Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate (Hotărârea din 5 decembrie 2006, Cipolla și alții, C-94/04 și C-202/04, EU:C:2006:758, punctul 25, precum și Hotărârea din 22 septembrie 2016, Breitsamer und Ulrich, C-113/15, EU:C:2016:718, punctul 33).
- 36 Acea prezumție de relevanță nu poate fi infirmată de simpla circumstanță că una dintre părțile din litigiul principal contestă anumite fapte a căror exactitate Curtea nu are competența să o verifice și de care depinde definirea obiectului aceluși litigiu (Hotărârea din 5 decembrie 2006, Cipolla și alții, C-94/04 și C-202/04, EU:C:2006:758, punctul 26, precum și Hotărârea din 22 septembrie 2016, Breitsamer und Ulrich, C-113/15, EU:C:2016:718, punctul 34).
- 37 În speță, guvernul spaniol și INSS au susținut în fața Curții că, contrar celor arătate de instanța de trimitere, în perioada cuprinsă între 1 decembrie 2007, data subscrierii la convenția specială din 1 decembrie 2007, și 31 decembrie 2013, data pensionării domnului Crespo Rey, acesta continua să lucreze și să plătească contribuții în Elveția.
- 38 Or, problema dacă, la momentul subscrierii la această convenție, domnul Crespo Rey revenise în Spania sau continua să lucreze și să plătească contribuții în Elveția ține de situația de fapt din cauza principală, pe care Curtea nu are competența să o verifice.
- 39 În aceste condiții, trebuie respinsă excepția de inadmisibilitate ridicată de guvernul spaniol.

Cu privire la fond

- 40 Trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, în cadrul procedurii de cooperare între instanțele naționale și Curte instituite la articolul 267 TFUE, este de competența acestora să ofere instanței naționale un răspuns util, care să îi permită să soluționeze litigiul cu care este sesizată. Din această perspectivă, dacă este cazul, incumbă Curții obligația să reformuleze întrebările care îi sunt adresate. Astfel, misiunea Curții este de a interpreta toate dispozițiile de drept al Uniunii care sunt necesare instanțelor naționale pentru a statua în cauzele cu care sunt sesizate, chiar dacă respectivele dispoziții nu sunt expres indicate în întrebările adresate de aceste instanțe (Hotărârea din 19 octombrie 2017, Otero Ramos, C-531/15, EU:C:2017:789, punctul 39 și jurisprudența citată).
- 41 În consecință, chiar dacă, pe plan formal, instanța de trimitere și-a limitat întrebările doar la interpretarea punctului 2 din rubrica „Spania” din anexa XI la Regulamentul nr. 883/2004, o astfel de împrejurare nu împiedică Curtea să îi furnizeze toate elementele de interpretare a dreptului Uniunii care pot fi utile pentru judecarea cauzei cu care este sesizată, indiferent dacă respectiva instanță s-a referit sau nu s-a referit la aceste elemente în enunțul întrebărilor sale. În această privință, revine Curții sarcina de a extrage din ansamblul elementelor furnizate de instanța națională și în special din motivarea deciziei de trimitere elementele de drept al Uniunii care necesită o interpretare, având în vedere obiectul litigiului (a se vedea prin analogie Hotărârea din 19 octombrie 2017, Otero Ramos, C-531/15, EU:C:2017:789, punctul 40 și jurisprudența citată).
- 42 În speță, din decizia de trimitere reiese că instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă reglementarea națională în discuție în litigiul principal este compatibilă cu articolul 45 TFUE, în măsura în care aceasta obligă lucrătorul migrant care subscrie la o convenție specială pe lângă

securitatea socială spaniolă să plătească contribuții în temeiul unei baze de cotizare minime, astfel încât, la calcularea cuantumului teoretic al pensiei pentru limită de vârstă a acestui lucrător, în conformitate cu punctul 2 din rubrica „Spania” din anexa XI la Regulamentul nr. 883/2004, instituția competentă va asimila perioada acoperită de această convenție unei perioade realizate în Spania și nu va lua în considerare decât contribuțiile plătite de lucrătorul respectiv în temeiul acestei convenții, chiar dacă, înainte de a-și exercita dreptul la liberă circulație, acesta din urmă a plătit contribuții în Spania în temeiul unor baze de cotizare superioare bazei de cotizare minime.

- 43 Or, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, care privește un lucrător migrant resortisant al unui stat membru care a lucrat și a plătit contribuții o anumită perioadă în Elveția, trebuie apreciată reglementarea națională în discuție în litigiul principal din perspectiva dispozițiilor Acordului privind libera circulație a persoanelor.
- 44 Ținând seama de aceste considerații, trebuie înțeles că, prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere urmărește în esență să afle dacă Acordul privind libera circulație a persoanelor trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări a unui stat membru precum cea în discuție în litigiul principal, care obligă lucrătorul migrant care subscrie la o convenție specială pe lângă securitatea socială a acestui stat membru să plătească contribuții în temeiul bazei de cotizare minime, astfel încât, la calcularea cuantumului teoretic al pensiei sale pentru limită de vârstă, instituția competentă a statului membru menționat asimilează perioada acoperită de această convenție unei perioade realizate în acest stat membru și nu ia în considerare, în vederea acestui calcul, decât contribuțiile plătite de lucrător în cadrul respectivei convenții, deși acesta, înainte de a-și exercita dreptul la liberă circulație, a plătit contribuții, în acest stat membru, în temeiul unor baze superioare bazei de cotizare minime, iar un lucrător sedentar care nu a făcut uz de dreptul său la liberă circulație și care subscrie la o asemenea convenție are posibilitatea de a plăti contribuții în temeiul unor baze superioare bazei de cotizare minime.

Cu privire la întrebările preliminare

- 45 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că Regulamentul nr. 883/2004 nu organizează un regim comun de securitate socială, ci permite menținerea unor regimuri naționale distincte și are drept unic obiectiv să asigure o coordonare între acestea din urmă. Astfel, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, statele membre păstrează competența de a-și organiza sistemele de securitate socială (a se vedea în special Hotărârea din 21 februarie 2013, Salgado González, C-282/11, EU:C:2013:86, punctul 35 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 7 decembrie 2017, Zaniewicz-Dybeck, C-189/16, EU:C:2017:946, punctul 38).
- 46 În consecință, în lipsa unei armonizări la nivelul Uniunii, revine legislației fiecărui stat membru să stabilească, printre altele, condițiile care dau dreptul la prestații (Hotărârea din 21 februarie 2013, Salgado González, C-282/11, EU:C:2013:86, punctul 36 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 7 decembrie 2017, Zaniewicz-Dybeck, C-189/16, EU:C:2017:946, punctul 39).
- 47 În exercitarea acestei competențe, statele membre trebuie să respecte totuși dreptul Uniunii și în special dispozițiile Tratatului FUE referitoare la libertatea recunoscută oricărui cetățean al Uniunii de circulație și de ședere pe teritoriul statelor membre (Hotărârea din 21 februarie 2013, Salgado González, C-282/11, EU:C:2013:86, punctul 37 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 7 decembrie 2017, Zaniewicz-Dybeck, C-189/16, EU:C:2017:946, punctul 40).
- 48 Astfel, după cum reiese din preambul, din articolul 1 și din articolul 16 alineatul (2) din Acordul privind libera circulație a persoanelor, acesta urmărește să realizeze, în favoarea resortisanților Uniunii și a resortisanților Confederației Elvețiene, libera circulație a persoanelor pe teritoriile părților contractante ale acestui acord întemeindu-se pe dispozițiile aplicate în Uniune, ale căror noțiuni

trebuie interpretate conform jurisprudenței Curții (Hotărârea din 19 noiembrie 2015, Bukovansky, C-241/14, EU:C:2015:766, punctul 40, precum și Hotărârea din 21 septembrie 2016, Radgen, C-478/15, EU:C:2016:705, punctul 36).

- 49 În acest context, este necesar să se arate că acest obiectiv îl include, în temeiul articolului 1 literele (a) și (d) din acordul menționat, pe cel de a acorda acestor resortisanți, printre altele, un drept de intrare, de ședere, de acces la o activitate economică salarizată, precum și aceleași condiții de viață, de angajare și de muncă precum cele acordate cetățenilor (Hotărârea din 21 septembrie 2016, Radgen, C-478/15, EU:C:2016:705, punctul 37).
- 50 Astfel, articolul 8 litera (a) din Acordul privind libera circulație a persoanelor precizează că părțile contractante adoptă dispoziții, în conformitate cu anexa II la acesta, pentru coordonarea sistemelor de securitate socială în scopul de a asigura egalitatea de tratament.
- 51 Articolul 9 din anexa I la Acordul privind libera circulație a persoanelor, intitulat „Tratamentul egal”, garantează aplicarea principiului nediscriminării enunțat la articolul 2 din acest acord în cadrul liberei circulații a lucrătorilor (Hotărârea din 19 noiembrie 2015, Bukovansky, C-241/14, EU:C:2015:766, punctul 36 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 21 septembrie 2016, Radgen, C-478/15, EU:C:2016:705, punctul 40).
- 52 În ceea ce privește cauza principală, trebuie arătat că, sub rezerva verificării care incumbă în această privință instanței de trimitere, reiese că domnul Crespo Rey a făcut uz de dreptul său la liberă circulație exercitând o activitate salariată pe teritoriul Elveției. Rezultă că acesta intră în domeniul de aplicare al Acordului privind libera circulație a persoanelor și, prin urmare, poate invoca respectivul acord față de statul său de origine.
- 53 În speță, trebuie arătat că perioada de referință pentru calculul pensiei pentru limită de vârstă a domnului Crespo Rey este, în conformitate cu cea de a cincea dispoziție tranzitorie a Legii generale privind securitatea socială, cea cuprinsă între 1 ianuarie 1998 și 31 decembrie 2013.
- 54 Din expunerea situației de fapt, astfel cum este amintită la punctul 23 din prezenta hotărâre, rezultă că domnul Crespo Rey a încheiat convenția specială de la 1 decembrie 2007, potrivit căreia a plătit contribuții în temeiul bazei minime de cotizare până la 31 decembrie 2013.
- 55 În cauza principală, subscrierea de către domnul Crespo Rey la convenția specială din 1 decembrie 2007 a avut drept consecință faptul că, la calcularea cuantumului teoretic al pensiei sale pentru limită de vârstă, INSS s-a întemeiat pe baza minimă de cotizare.
- 56 Astfel, pentru a defini baza de cotizare pertinentă pentru această perioadă, INSS a luat în considerare, în conformitate cu punctul 2 din rubrica „Spania” din anexa XI la Regulamentul nr. 883/2004, contribuțiile efective plătite de domnul Crespo Rey în anii imediat anteriori plății ultimei contribuții la securitatea socială, cu alte cuvinte contribuțiile minime plătite de acesta din urmă în aplicarea convenției speciale din 1 decembrie 2007.
- 57 În ceea ce privește perioada cuprinsă între 1 ianuarie 1998 și 30 noiembrie 2007, în care domnul Crespo Rey a lucrat în Elveția, dar încă nu subscriesese la această convenție, INSS a luat în considerare, în conformitate cu punctul 2 din rubrica „Spania” din anexa XI la Regulamentul nr. 883/2004, baza de cotizare în Spania cea mai apropiată în timp de perioadele de referință. În această privință, INSS a considerat că era vorba despre baza de cotizare din luna decembrie 2007, și anume din nou baza de cotizare minimă în temeiul căreia domnul Crespo Rey și-a plătit contribuțiile în cadrul respectivei convenții.

- 58 În consecință, asimilarea, de către INSS, a perioadei acoperite de convenția specială din 1 decembrie 2007 unei perioade de muncă realizate în Spania a avut ca rezultat ca, la calcularea cuantumului teoretic al pensiei pentru limită de vârstă a domnului Crespo Rey, să fie luată în considerare numai baza de cotizare minimă în temeiul căreia acesta și-a plătit contribuțiile în cadrul respectivei convenții.
- 59 În această privință, trebuie arătat că, din decizia de trimitere reiese că, înainte de a-și exercita dreptul la liberă circulație și de a subscrie la convenția specială din 1 decembrie 2007, domnul Crespo Rey a plătit contribuții la regimul de securitate socială spaniol în temeiul unor baze superioare bazei de cotizare minime aplicate în cadrul convenției menționate.
- 60 Or, conform articolului 15 alineatul (4) din Ordinul de ministru din 2003, lucrătorul migrant nu este liber să continue să plătească contribuții în temeiul unor baze superioare în cadrul convenției speciale, cuantumul acestor contribuții fiind determinat în mod obligatoriu, în cadrul unei astfel de convenții, în temeiul bazei minime de cotizare stabilite de regimul general de securitate socială spaniolă.
- 61 În consecință, în cazul în care, precum în cauza principală, lucrătorul migrant, înainte de a-și exercita dreptul la liberă circulație și de a subscrie la o convenție specială, a plătit contribuții la securitatea socială a statului membru în cauză în temeiul unor baze superioare bazei de cotizare minime, contribuțiile plătite de acest lucrător în cadrul convenției pe care a încheiat-o nu corespund celor pe care le-ar fi plătit efectiv dacă ar fi continuat să își exercite activitatea în aceleași condiții în statul membru menționat.
- 62 În plus, trebuie subliniat că INSS și guvernul spaniol au recunoscut în observațiile lor scrise, precum și în ședința în fața Curții că reglementarea națională în discuție în litigiul principal nu impune o asemenea obligație lucrătorilor sedentari care nu au făcut uz de dreptul lor la liberă circulație și care își desfășoară deci întreaga carieră profesională în Spania. Aceștia dispun, astfel, de posibilitatea de a plăti contribuții în temeiul unor baze superioare bazei de cotizare minime.
- 63 În consecință, obligând lucrătorii migranți care subscriu la o convenție specială să plătească contribuții calculate în temeiul bazei de cotizare minime, reglementarea națională în discuție în litigiul principal stabilește un tratament diferențiat de natură să defavorizeze lucrătorii migranți în raport cu lucrătorii sedentari care și-au desfășurat întreaga carieră profesională în statul membru în cauză.
- 64 INSS și guvernul spaniol arată, în această privință, că subscrierea la o convenție specială are ca finalitate să permită lucrătorului migrant să evite suportarea unei reduceri a cuantumului pensiei sale pentru limită de vârstă spaniole din cauza faptului că și-a exercitat dreptul la liberă circulație.
- 65 Se impune însă constatarea faptului că, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, lucrătorul migrant care subscrie la o convenție specială poate suferi în realitate o reducere care nu este neglijabilă a cuantumului pensiei sale pentru limită de vârstă, întrucât, astfel cum s-a constatat deja la punctul 59 din prezenta hotărâre, la calcularea cuantumului teoretic al acestei pensii sunt luate în considerare numai contribuțiile plătite de acesta din urmă în cadrul convenției menționate, cu alte cuvinte contribuții calculate în conformitate cu baza de cotizare minimă.
- 66 Trebuie adăugat că situația nu ar fi aceasta dacă un astfel de lucrător, după ce și-a exercitat dreptul la liberă circulație, ar fi plătit contribuții numai în alt stat membru, fără a subscrie la o convenție specială.
- 67 Astfel, punctul 2 din rubrica „Spania” din anexa XI la Regulamentul nr. 883/2004 prevede că, la calcularea cuantumului de bază al pensiei lucrătorului migrant, trebuie luată în considerare, pentru perioadele realizate de acesta din urmă în alte state membre, „baza de cotizare din Spania cea mai apropiată în timp de perioadele de referință”.

- 68 Astfel, într-o situație precum cea din litigiul principal, în care lucrătorul în cauză, înainte de a-și exercita dreptul la liberă circulație, a plătit contribuții în temeiul unor baze superioare bazei de cotizare minime la securitatea socială a statului membru în cauză, baza de cotizare pertinentă în vederea calculării cuantumului pensiei sale pentru limită de vârstă ar fi ultima contribuție plătită de respectivul lucrător în acest stat membru, cu alte cuvinte o bază de contribuție mai ridicată decât baza de cotizare minimă prevăzută de convenția specială.
- 69 Rezultă că o reglementare națională precum cea în discuție în litigiul principal, care obligă lucrătorul migrant care subscrie la o convenție specială pe lângă securitatea socială a statului membru în cauză să plătească contribuții în temeiul bazei de cotizare minime, aceasta deși, înainte de a-și exercita dreptul la liberă circulație, el a plătit contribuții în acest stat în temeiul unor baze de cotizare superioare bazei minime, astfel încât, la calcularea cuantumului teoretic al pensiei pentru limită de vârstă a lucrătorului menționat, instituția competentă a statului membru în cauză asimilează perioada acoperită de această convenție unei perioade realizate pe teritoriul său și ia în considerare, în vederea acestui calcul, numai contribuțiile minime plătite de lucrător în aplicarea respectivei convenții, este de natură să defavorizeze un astfel de lucrător în raport cu cei care și-au desfășurat întreaga carieră profesională în statul membru în cauză.
- 70 În măsura în care instanța de trimitere ridică problema consecințelor pe care trebuie să le deducă dintr-o eventuală incompatibilitate cu dreptul Uniunii a reglementării naționale, trebuie amintit că principiul interpretării conforme impune ca instanțele naționale să facă tot ce ține de competența lor, luând în considerare dreptul intern în ansamblul său și aplicând metodele de interpretare recunoscute de acesta, în vederea garantării efectivității depline a dreptului Uniunii și în vederea identificării unei soluții conforme cu finalitatea urmărită de acesta (Hotărârea din 13 iulie 2016, Pöpperl, C-187/15, EU:C:2016:550, punctul 43 și jurisprudența citată).
- 71 Desigur, acest principiu de interpretare conformă a dreptului național are anumite limite. Astfel, obligația instanței naționale de a se referi la conținutul dreptului Uniunii atunci când interpretează și aplică normele relevante ale dreptului intern este limitată de principiile generale ale dreptului și nu poate fi utilizată ca temei pentru o interpretare *contra legem* a dreptului național (Hotărârea din 13 iulie 2016, Pöpperl, C-187/15, EU:C:2016:550, punctul 44 și jurisprudența citată).
- 72 Dacă o astfel de interpretare conformă nu este posibilă, instanța națională are obligația să aplice integral dreptul Uniunii și să protejeze drepturile conferite de acesta particularilor, înlăturând, dacă este nevoie, orice dispoziție în măsura în care aplicarea acesteia, în împrejurările speței, ar conduce la un rezultat contrar dreptului Uniunii (Hotărârea din 13 iulie 2016, Pöpperl, C-187/15, EU:C:2016:550, punctul 45 și jurisprudența citată).
- 73 Atunci când dreptul național prevede, cu încălcarea dreptului Uniunii, un tratament diferențiat între mai multe grupuri de persoane, membrii grupului defavorizat trebuie tratați în același mod și trebuie să li se aplice același regim ca celorlalte persoane interesate. Regimul aplicabil membrilor grupului favorizat rămâne, în lipsa aplicării corecte a dreptului Uniunii, singurul sistem de referință valabil (Hotărârea din 13 iulie 2016, Pöpperl, C-187/15, EU:C:2016:550, punctul 46 și jurisprudența citată).
- 74 Astfel cum rezultă din decizia de trimitere și cum s-a arătat deja la punctul 63 din prezenta hotărâre, lucrătorii sedentari care subscriu la o convenție specială dispun de posibilitatea de a plăti contribuții în temeiul unor baze superioare bazei de cotizare minime. Acesta este, așadar, cadrul juridic care constituie un astfel de sistem de referință valabil.
- 75 Revine, desigur, instanței sesizate cu soluționarea litigiului să determine care sunt, în dreptul intern, mijloacele cele mai adecvate pentru a atinge egalitatea de tratament între lucrătorii migranți și lucrătorii sedentari. Însă trebuie subliniat, în această privință, că acest obiectiv ar putea, *a priori*, să fie atins conferindu-se o asemenea posibilitate și lucrătorilor migranți care subscriu la o convenție

specială, precum și permițându-se acestora să plătească în mod retroactiv contribuții în temeiul unor baze superioare bazei de cotizare minime și, pe cale de consecință, să își revendice drepturile la o pensie pentru limită de vârstă pe aceste noi baze.

- 76 Având în vedere toate considerațiile precedente, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că Acordul privind libera circulație a persoanelor trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări a unui stat membru precum cea în discuție în litigiul principal, care obligă lucrătorul migrant care subscrie la o convenție specială pe lângă securitatea socială a acestui stat membru să plătească contribuții în temeiul bazei de cotizare minime, astfel încât, la calcularea cuantumului teoretic al pensiei sale pentru limită de vârstă, instituția competentă a statului membru menționat asimilează perioada acoperită de această convenție unei perioade realizate în același stat membru și nu ia în considerare, în vederea acestui calcul, decât contribuțiile plătite în cadrul respectivei convenții, deși lucrătorul menționat, înainte de a-și exercita dreptul la liberă circulație, a plătit contribuții în statul membru în cauză în temeiul unor baze superioare bazei de cotizare minime, iar un lucrător sedentar care nu a făcut uz de dreptul său la liberă circulație și care subscrie la o asemenea convenție are posibilitatea de a plăti contribuții în temeiul unor baze superioare bazei de cotizare minime.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 77 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a zecea) declară:

Acordul privind libera circulație a persoanelor încheiat între Comunitatea Europeană și statele membre ale acesteia, pe de o parte, și Confederația Elvețiană, pe de altă parte, semnat la Luxemburg la 21 iunie 1999, trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări a unui stat membru precum cea în discuție în litigiul principal, care obligă lucrătorul migrant care subscrie la o convenție specială pe lângă securitatea socială a acestui stat membru să plătească contribuții în temeiul unei baze de cotizare minime, astfel încât, la calcularea cuantumului teoretic al pensiei sale pentru limită de vârstă, instituția competentă a statului membru menționat asimilează perioada acoperită de această convenție unei perioade realizate în același stat membru și nu ia în considerare, în vederea acestui calcul, decât contribuțiile plătite în cadrul respectivei convenții, deși lucrătorul menționat, înainte de a-și exercita dreptul la liberă circulație, a plătit contribuții în statul membru în cauză în temeiul unor baze superioare bazei de cotizare minime, iar un lucrător sedentar care nu a făcut uz de dreptul său la liberă circulație și care subscrie la o asemenea convenție are posibilitatea de a plăti contribuții în temeiul unor baze superioare bazei de cotizare minime.

Semnături